

Ústavní právo I

JUDr. Jana Hulmáková, Ph.D

odvětví veřejného práva

upravuje především :

- základy veřejné moci
- základy společenské samosprávy
- základní lidská práva a svobody
- základy politické demokracie
- základy systému spravedlnosti
- ústavněprávní symbolika
- státní hranice
- státní občanství

Prameny ústavního práva

ústavní pořádek tvoří zejména:

Ústava ČR (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.)

ústavní zákon č. 98/2013 Sb. a ústavní zákon č. 71/2012 Sb. – novely Ústavy

Listina základních práva svobod (č. 2/1993 Sb.)

ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

ústavní zákon. č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

ústavní zákon č. 515/2002 Sb. o referendu o přistoupení ČR k EU a o změně Ústavy

Mezinárodní smlouvy o společných státních hranicích

ústavní zákony o zániku ČSFR a vzniku ČR

Další prameny ústavního práva např.:

zákon. 182/1993 Sb. - o Ústavním soudu

volební zákony

zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky

zákon č. 3/193 Sb. o státních symbolech ČR

zákony o krajích, obcích a o hlavním městě Praze

Nálezy pléna ÚS

Základní principy Ústavy

- ČR je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana
- dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva
- lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní (přímo, stanoví-li to ústavní zákon)

- zásada legální licence a zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí
- základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci
- politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů, rozhodnutí vycházejí z vůle většiny- zároveň se dbá práva menšin
- zaručuje se samospráva územních samosprávných celků

- změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná, výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění či ohrožení základů demokratického státu – právo na odpor LZPS
- vyhlášené a ratifikované mezinárodní smlouvy, jimiž je ČR vázána jsou součástí právního řádu a mají přednost před zákonem aj.
- některými lze přenést i část pravomocí na jinou instituci

Ústava zakotvuje princip dělby moci na:

- zákonodárnou
 - výkonnou
 - soudní
-
- lid je zdrojem veškeré státní moci a vykonává ji prostřednictvím výše uvedených orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní
-
- přímo, stanoví-li to ústavní zákon

Zákonodárná moc

zákonodárnou moc představuje Parlament ČR

- volení zástupci poslanci a senátoři, kteří stanoví pravidla chování pro občany a stát

liší od vládní moci a soudní moci tím, že pravidla vytváří, ale nevykonává, ani jejich výkon nekontroluje

Struktura Parlamentu České republiky.

- Parlament ČR má dvě komory
- Poslanecká sněmovna ČR - 200 poslanců, kteří jsou voleni všichni najednou na 4 roky
- Senát s 81 senátory, kteří jsou voleni na 6 let a obměňují se postupně, třetina každé dva roky

Hlasovací právo

- všeobecné
- rovné
- přímé

tajné hlasování

Rozlišuje se volební právo aktivní (volit) od pasivního (být volen).

- **aktivní volební právo** má občan ČR po dovršení 18 let
- **pasivní volební právo** do Poslanecké sněmovny má občan od 21 let a do Senátu od 40 let
- PS – poměrné zastoupení
- Senát - většinový systém

funkce poslanců a senátorů jsou neslučitelné s jinými ústavními funkcemi:

- poslanec nebo senátor nemůže být zvolen současně zvolen do obou komor, nemůže být prezidentem, soudcem a zastávat další funkce, které stanoví zákon

poslanci – ministři - nesmí mít funkce ve vedení Sněmovny nebo Senátu

Pravomoci a působnosti obou komor:

- Poslanecká sněmovna přijímá zákony, které navrhuje vláda, Senát, samotní poslanci a další k tomu oprávnění.
- zákon schválený parlamentem jde do Senátu, který jej může vrátit
- Poslanecká sněmovna může zákon upravený podle připomínek Senátu přijmout nebo původní zákon znovu schválit.
- Senát může přijmout zákonná opatření v době, kdy Poslanecká sněmovna rozpuštěna
- Poslanecká sněmovna a Senát pracují ve výborech, komisích a mohou vytvářet vyšetřovací komise v případě případů, které vzbuzují pochybnosti
- k ratifikaci některých mezinárodních smluv je třeba souhlas obou komor
- Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, a některých dalších věcech

Usnášeníschopnost
v případě obou komor
1/3 svých členů

K přijetí usnesení

nadpoloviční většina přítomných poslanců

- u některých vybraných – např. válečný stav – *nadpoloviční většina všech* poslanců a nadpoloviční většina všech senátorů
- u ústavních zákonů a někt. mez. smluv – ***3/5 všech poslanců a 3/5 přítomných senátorů***

Legislativní proces

- příprava legislativního návrhu
- projednání zákona v parlamentu
- schválení zákona
- podepsání zákona
- zveřejnění

Kdo může podat Poslanecké sněmovně PČR návrh zákona:

(zákonodárná iniciativa)

- poslanec
- skupina poslanců
- Senát
- vláda
- zastupitelstva krajů

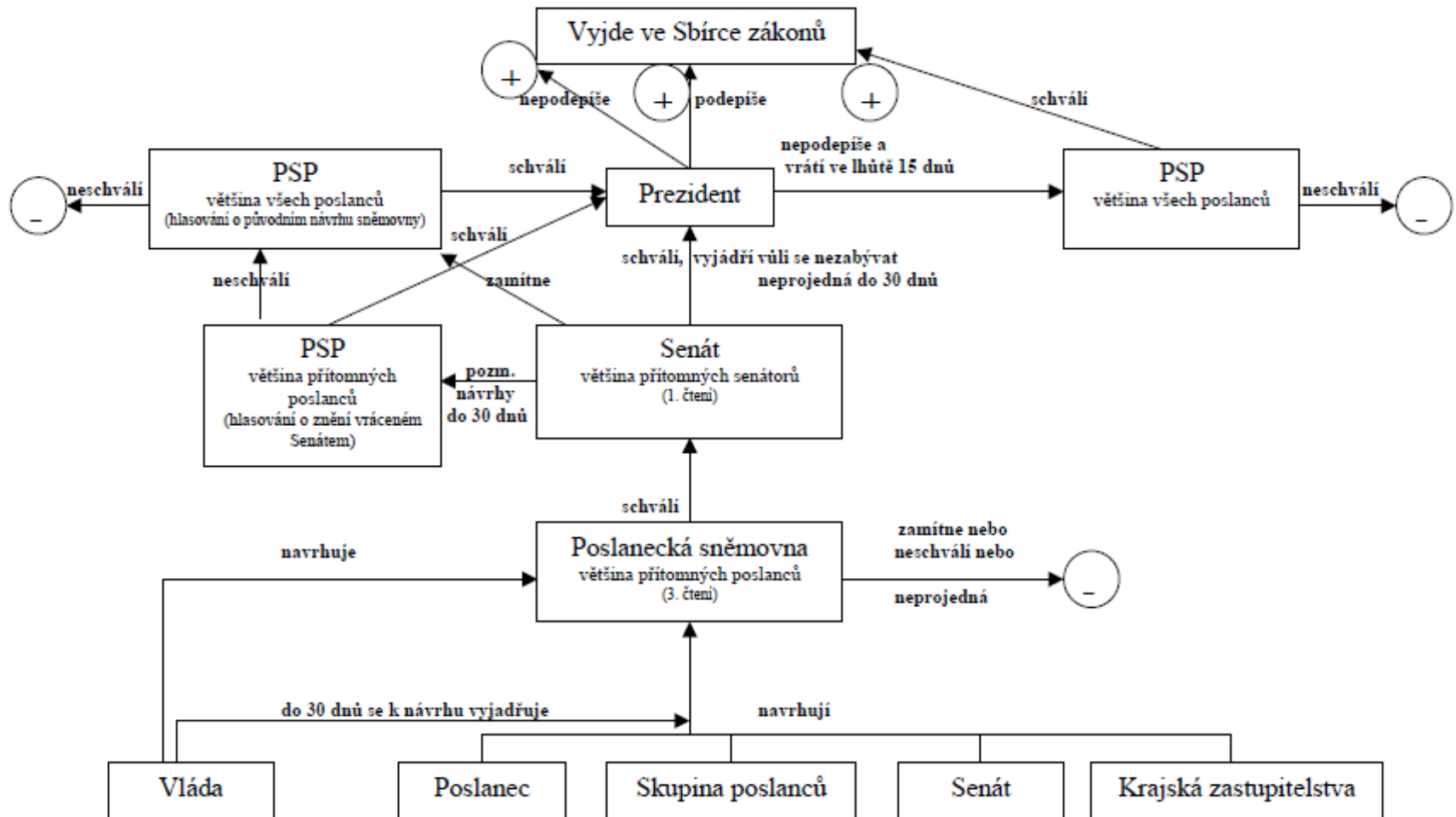
Tři druhy zákonodárné procedury

- běžné zákony
- ústavní zákony, volební zákony a další vybrané předpisy
- zákon o státním rozpočtu

Zákonná opatření Senátu

– v případě rozpuštěné PS – Senát – musí být dodatečně schváleno PS na její první schůzi

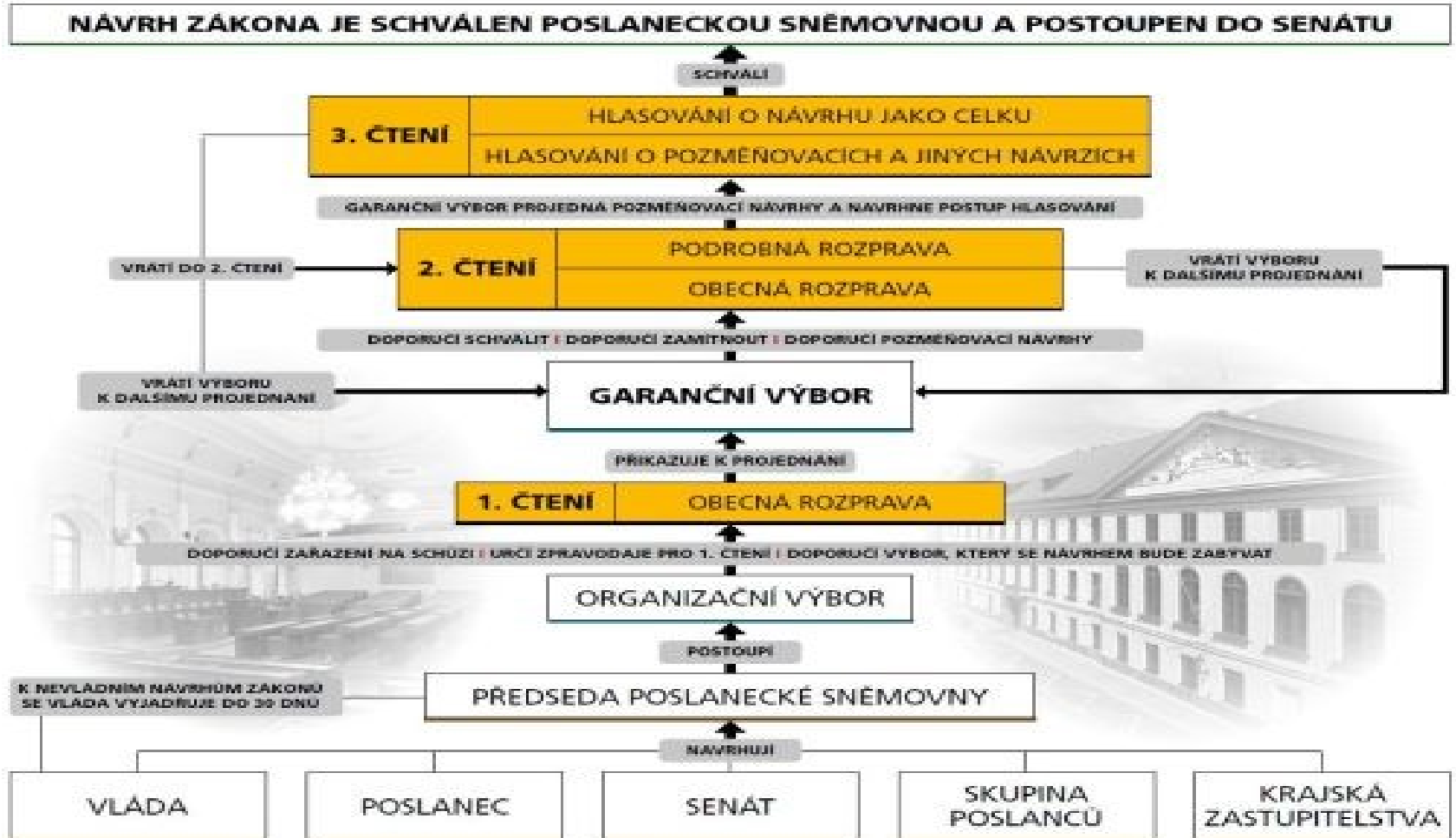
Běžné zákony

Převzato ze stránek PS PČR, Dostupné na: <http://psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>

LEGISLATIVNÍ PROCES

V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Vyhledávání návrhů zákonů a stavu legislativního procesu v PS PČR

<http://psp.cz/sqw/sntisk.sqw>

Vyhledávání v Senátu PČR

<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie>

Sněmovní tisky

Databáze obsahuje 2835 tisků, z toho 39 [projednávaných](#) během posledních tří dnů a 438 [zařazených](#) na jednání orgánů Poslanecké sněmovny.

Vše **Návrhy zákonů** Mezinárodní smlouvy Rozpočty Písemné interpelace Zprávy

Název tisku:

Číslo tisku:

 /

☒ Návrhy zákonů	☒ Písemné interpelace	☒ Usnesení výborů	☐ Pouze neukončené
☒ Mezinárodní smlouvy	☒ Zprávy	☒ Pozměňovací návrhy	
☒ Rozpočty	☒ Stanoviska vlády	☒ Další	

Mohlo by vás zajímat

- > [Jak hledat důvodovou zprávu](#)
- > [Nově přidáné tisky](#)
- > [Lhůta pro implementaci](#)
- > Informování o nových tiscích: [Facebook](#), [Twitter](#), [RSS](#)
- > [Písemné pozměňovací návrhy](#)
- > [Aktuální počet a stav projednávání návrhů zákonů](#)

Zobrazit tisků současně.

Vymazat X

Najít 🔍

ISP (přihlásit)

Úvodní stránka

Poslanecká sněmovna

Poslanci a orgány

Jednání a dokumenty

Veřejnost a média

Kontakt

Nacházíte se: [Úvod](#) > [Jednání a dokumenty](#) > [Sněmovní tisky](#)

Poslanecká sněmovna, 8. volební období, od 2017

Sněmovní tisk [520/0](#), část č. 1/4 Novela z. o sociálních službách

Rozesláno poslancům

21. června 2019 v 13:53

[Celý sněmovní tisk](#) (PDF, 677 KB, 10 stran) [Originál dokumentu](#) (DOCX, 30.3 KB) [Přílohy dokumentu](#) (3)

Soubory sněmovního tisku

Návrh zákona včetně důvodové zprávy

[t052000.pdf](#) (Dokument PDF, 403 KB)

[t052000.docx](#) (Dokument DOCX, 29 KB)

Platné znění s vyznačením změn

[t0520a0.pdf](#) (Dokument PDF, 235 KB)

[t0520a0.docx](#) (Dokument DOCX, 23 KB)

Sněmovní tisk 520 Novela z. o sociálních službách

Stav projednávání ke dni: 13. října 2020

[Vysvětlení legislativního procesu](#)

PŘEDKLADATEL

Skupina poslanců ([Eva Matyášová](#), [Helena Válková](#), [Lubomír Španěl](#), [František Elfmark](#), [Lucie Šafránková](#), [Monika Červíčková](#)) **předložila** sněmovně návrh zákona 20. 6. 2019.
Zástupce navrhovatele: Matyášová E. a další.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

Návrh zákona rozeslán poslancům jako tisk 520/0 dne 21. 6. 2019. Parlamentní institut **vypracoval stanovisko** ke kompatibilitě tisku s právem EU 0520.

VLÁDA

Návrh **zaslán** vládě k vyjádření stanoviska 26. 6. 2019. Vláda zaslala stanovisko 24. 7. 2019. **Stanovisko vlády** rozesláno poslancům 24. 7. 2019 jako tisk 520/1

Moc výkonná

vláda

prezident

ministerstva, správní úřady, státní zastupitelství

Prezident

hlava státu

pasivní volební právo - stejné jako u senátorů

přímá volba občany ČR

volební období 5 let

po dobu trvání funkce pouze ústavněprávní

odpovědnost – velezrada či hrubé porušení Ústavy či jiné součásti ústavního pořádku

Hlavní kompetence např.:

- zastupuje stát navenek
- sjednává a ratifikuje MS
- je vrchním velitelem ozbrojených sil
- jmenování a odvolávání předsedy a členů vlády
- svolání zasedání PS, rozpuštění PS
- jmenování soudců, soudců Ústavního soudu, prezidenta NKÚ, členy Bankovní rady ČNB
- právo vrátit Parlamentu zákon
- podepisuje zákony
- udílení státních vyznamenání
- vyhlašování voleb do PS a Senátu
- jmenuje soudce
- amnestie a milosti
- aj.

některé vyžadují kontrasignaci předsedy vlády, nebo jím pověřeného člena

Ústavněprávní odpovědnost

- Po dobu výkonu funkce nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přešupek nebo jiný správní delikt
- ústavní žaloba pro velezradu, jiné hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního (čl. 65 Ústavy)
- Senát se souhlasem PS
- sankce- ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt

Vláda

vrcholným orgánem výkonné moci

- skládá se z předsedy vlády, místopředsedů a ministrů
- je odpovědná PS (právo žádat o důvěru a možnost vyslovení nedůvěry)
- je oprávněna vydávat nařízení k provedení a v mezích zákona
- Ministerstva ji jiné správní úřady mohou v mezích zákona vydávat na základě zákonného zmocnění vydávat právní předpisy
- v Ústavě vymezena též úloha státního zastupitelství – zejména veřejná žaloba v trestním řízení

v rámci ústavy též vymezeny podmínky pro zřízení ministerstev a jejich působnosti

státní zastupitelství – řazeno do moci výkonné

- zastupuje veřejnou žalobu v TZ a plní i další úkoly , pokud tak stanoví zákon – zařazeno pod moc výkonnou

Moc soudní

- vykonávají nezávislé soudy
- neodvolatelnost a nepřeložitelnost soudce
- neslučitelnost funkcí soudce s jinými –např. prezidenta, člena Parlamentu, ani s jinou funkcí ve státní správě
- pro činy spáchané při výkonu funkce soudce nebo v souvislosti s výkonem této funkce lze soudce trestně stíhat nebo vzít do vazby jen se souhlasem prezidenta republiky

Obecná soudní soustava

Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud

Vrchní soudy

Krajské soudy

Okresní soudy

- je při rozhodování vázán pouze zákonem a mezinárodní smlouvou, které jsou součástí právního řádu ČR
- při rozporu zákona s ústavním pořádkem - předloží věc k rozhodnutí Ústavnímu soudu

Ústavní soud má v systému soudů zvláštní postavení

tvoří jej 15 soudců, navržených prezidentem, schválených Senátem ČR a poté jmenovaných prezidentem na dobu 10 let

- stojí mimo soustavu obecných soudů
- kontrola dodržování ústavnosti, základních lidských práv a svobod a mezinárodních
- jeho rozhodnutí jsou vykonatelné po vyhlášení, pokud soud nestanoví jinak
- řízení před ústavním soudem je upraveno zvlášť pro jednotlivé případy
- povinnost zastoupení advokátem
- podle povahy věcí rozhoduje v senátu či v plénu

Jeho pravomoc zahrnuje dle čl. 87 Ústavy zejména právo:

- rušit zákony pro nesoulad s ústavním pořádkem
- rušit jiné právní předpisy pro nesoulad s ústavním pořádkem či zákonem
- rozhodovat o ústavních stížnostech orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státní moci
- o ústavních stížnostech proti pravomocným rozhodnutím či jiným zásahům orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod
- o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky
- volební věci
- o návrhu prezidenta na zrušení usnesení poslanecké sněmovny a Senátu
- o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany či hnutí či jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je v souladu s ústavními a jinými zákony
- kompetenční spory mezi orgány státní správy a samosprávy
- o souladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, před její ratifikací
- aj.
- Některé z kompetencí lze zákonem delegovat na NSS

- Ústava dále vymezuje postavení NKÚ, ČNB a základní principy územní samosprávy

územně samosprávné celky:

- obce
- kraje

Státní občanství

zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR

upravuje:

- způsoby nabývání a pozbývání státního občanství
- prokazování a zjišťování a vydávání osvědčení o státním občanství
- vedení evidence osob, které nabyly či pozbyly státní občanství
- přestupky na tomto úseku

Nabývání státního občanství

- narozením
- určením otcovství
- osvojením
- nalezením na území ČR
- udělením
- v souvislosti se svěřením do náhradní péče

Narozením

- alespoň jeden z rodičů v době narození občanem ČR
- narození na území ČR – v případě rodičů bezdomovců a alespoň jeden z nich povolen ke dni narození dítěte pobyt na dobu delší 90 dní

Určením otcovství

- dnem právní moci rozhodnutí o určení otcovství státního občana ČR
- pokud matka občanskou jiného státu EU či některých jiných států, či zde trvalý pobyt, či bezdomovkyní – dnem souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství
- jinak jen pokud doloženo otcovství matričnímu úřadu genetickou zkouškou formou znaleckého posudku

Osvojením

- dítě
- dnem právní moci rozhodnutím orgánu ČR o osvojení, pokud alespoň jeden z osvojitelů státním občanem ČR
- u rozhodnutí orgánem cizího státu, pokud alespoň jeden z osvojitelů státním občanem ČR – dnem nabytí PM rozhodnutí o uznání rozhodnutí dle ZMS

Nalezením na území ČR

mladší 3 let

totožnost se nepodaří zjistit

dnem nalezení

(pokud do 6 měsíců nevyjde najevo, že nabylo občanství jiného státu)

v pochybnostech – rozhoduje Ministerstvo vnitra
– ex offio či na návrh zákonného zástupce či opatrovníka

OSPOD – podává návrh – příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností

Svěřením do náhradní péče

dítě

- narození na území ČR
 - zdržuje ze zde v souladu s právními předpisy
 - v den narození a nadále je bezdomovcem
 - je svěřeno do náhradní péče
-
- dnem PM rozhodnutí o svěřením do náhradní péče

Udělením

- rozhoduje Ministerstvo vnitra
- není na to právní nárok
- správní řízení

+ slib

Podmínky

- integrace
- absence ohrožení bezpečnosti státu, svrchovanosti a územní celistvosti, demokratických zásad, životů a zdraví či majetkových hodnot

- nepřetržitý trvalý pobyt na území (5 let, 3 EU)
- trvalý pobyt ke dni podání žádosti po dobu, která společně s dobou bezprostředně předcházejícího oprávněného pobytu na území ČR dosahuje alespoň 10 let
- bezúhonnost
- znalost českého jazyka (výjimky stanoveny v zákoně)
- znalost ústavního systému a základní orientace v kulturně-spoločenských, zeměpisných a historických reáliích
- absence závažných porušení předpisů o pobytu cizinců, předpisů o veřejném zdravotním pojištění, daňových předpisů, vyživovací povinnost aj.
- prokázání dostatečných příjmů a že z nich odvádí daň
- prokázání, že výrazně nezatíží systém státní sociální podpory či pomoci v hmotné nouzi

Zákon stanoví podmínky, kdy lze některé podmínky prominout.

Specifické podmínky pro určité kategorie žadatelů – u dětí (kde se jednalo o souhlasné prohlášení otcovství) a dětí - bezdomovců

Řízení o udělení státního občanství

- žádost – u krajského úřadu dle místa trvalého pobytu
- manželé mohou společně včetně dětí
- kraj vyplní s žadatelem dotazník a se stanoviskem a stanoviskem obecního úřadu zašle na MV
- MV rozhoduje do 180 dní od doručení žádosti
- opravný prostředek – rozklad – ministr
- až na výjimky možnost soudního přezkumu
- žádost možné opakovat po 2 letech od PM rozhodnutí
- Listina o udělení státního občanství

Prohlášením

- fyzická osoba, která pozbyla české či československé státní občanství před účinností tohoto zákona
- za určitých podmínek též bývalý československý občan, který měl před odchodem trvalý pobyt na území ČR či ČSR
- výjimky stanoví zákon
- některé další osoby, které stanoví zákon

Pozbývání státního občanství

Prohlášení o vzdání se

Podmínky

- trvale se zdržuje v cizině
- není zde přihlášen k trvalému pobytu
- je státním občanem cizího státu nebo žádá o jeho nabytí a žádá prohlášení činí v této souvislosti

Použitá literatura

- Janků, M. a kol. Základy práva pro posluchače
neprávnických fakult. 6. vydání. Praha:
C.H.Beck, 2016, ISBN 978-80-7400-611-1

Použité právní předpisy zejména:

- Ústava ČR
- zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR